

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

МОРОЗ Г.В.

**НАБУТТЯ ТА РЕЄСТРАЦІЯ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ:
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ
ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ОП ПРАВО СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081
ПРАВО**

Рекомендовано до видання вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 29 серпня 2023 року)

Рецензенти:

Вівчаренко О. А., доктор юрид. наук, доцент, заступник директора Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Данилюк Л.Р., кандидат юрид. наук, доцент, доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Мороз Г. В. Набуття та реєстрація прав на землю: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти заочної форми навчання ОП Право спеціальності 081 Право. Електронне видання. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 14 с.

Методичні вказівки розроблені на основі ОП Право другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та є складовою методичного забезпечення вивчення вибіркової освітньої компоненти «Набуття та реєстрація прав на землю», що покликана сприяти студентам у розумінні змісту, основних вимог, завдань, джерельної бази під час підготовки до занять та контролю знань. В посібнику викладені: загальні методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни, програма навчальної дисципліни, завдання до семінарських занять, які включають перелік питань, що виносяться на обговорення, короткі методичні рекомендації до кожної теми, контрольні питання та завдання для перевірки знань студентів (виконуються письмово). Розробка містить також програму навчальної дисципліни та завдання для самостійної роботи. В посібнику подано перелік літератури, включаючи систему нормативно-правових актів, які регулюють відповідне коло земельних відносин.

Посібник призначений для студентів, аспірантів, викладачів.

Рекомендовано до видання вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 29 серпня 2023 року)

Рецензенти:

Вівчаренко О. А., доктор юрид. наук, доцент, заступник директора Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Данилюк Л.Р., кандидат юрид. наук, доцент, доцент кафедри трудового, екологічного та аграрного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Мороз Г. В. Набуття та реєстрація прав на землю: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти заочної форми навчання ОП Право спеціальності 081 Право. Електронне видання. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2023. 17 с.

Методичні вказівки розроблені на основі ОП Право другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та є складовою методичного забезпечення вивчення вибіркової освітньої компоненти «Набуття та реєстрація прав на землю», що покликана сприяти студентам у розумінні змісту, основних вимог, завдань, джерельної бази під час підготовки до занять та контролю знань. В посібнику викладені: загальні методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни, програма навчальної дисципліни, завдання до семінарських занять, які включають перелік питань, що виносяться на обговорення, короткі методичні рекомендації до кожної теми, контрольні питання та завдання для перевірки знань студентів (виконуються письмово). Розробка містить також програму навчальної дисципліни та завдання для самостійної роботи. В посібнику подано перелік літератури, включаючи систему нормативно-правових актів, які регулюють відповідне коло земельних відносин.

Посібник призначений для студентів, аспірантів, викладачів.

Загальні положення

Земля належить нині й належатиме в майбутньому до найбільш важливих об'єктів матеріального світу. Цінність землі, її важливість для розвитку людства в цілому зумовили той факт, що земля є предметом правового регулювання багатьох галузей права, основним з яких є, безперечно, земельне право. Навчальна дисципліна «Набуття та реєстрація прав на землю» спрямована на поглиблення у студентів необхідних юридичних знань з теорії земельного права, формування навиків практичного їх застосування, розуміння необхідності виваженої юридичної кваліфікації форм реалізації та захисту земельних прав, а також прав власників та користувачів інших природних об'єктів та їх ресурсів.

Навчальний курс структурно побудований відповідно до методологічних і методичних засад вивчення даного курсу та з урахуванням потреб правозастосовчої практики з тим, щоб сформувані у студентів сталі теоретичні знання та сприяти оволодінню навиками практичного застосування земельно-правових норм до конкретних життєвих обставин, допомогти зорієнтуватися в різноманітті наукових концепцій щодо підстав виникнення права власності на землю, права землекористування, реалізації та захисту земельних прав суб'єктів, різноманітті реєстраційних процедур відповідних речових прав, а також у значному обсязі нормативно-правових актів, які регулюють відповідні відносини.

Самостійне місце у цьому курсі займають питання, пов'язані з державною реєстрацією земельних прав. В умовах проведення земельної реформи актуальним є визначення організаційно-правового механізму державної реєстрації прав на землю. Державна реєстрація прав на землю проводиться завдяки існуванню системи Державного земельного кадастру. Роль державної реєстрації прав на земельну ділянку полягає у підтвердженні державою фактів виникнення, зміни чи припинення прав на землю у процесі ринкового обігу земельних ділянок. Державна реєстрація прав на землю передбачає внесення до Державного земельного кадастру відомостей про формування земельної ділянки та присвоєння їй кадастрового номера.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати :

- ✓ підстави набуття права власності на земельні ділянки громадянами України та іншими суб'єктами земельних відносин;
- ✓ особливості земельно-правового порядку набуття права власності на землю різними суб'єктами;
- ✓ науково-теоретичні підходи та особливості законодавчого визначення моменту виникнення прав на землю;
- ✓ порядок та процедуру оформлення прав на землю

вміти :

- ✓ аналізувати і порівнювати норми земельного законодавства з питань набуття та реєстрації прав на землю;

- ✓ тлумачити і застосовувати чинне земельне законодавство;
- ✓ давати юридичну кваліфікацію відносинам, що пов'язані з набуттям та реєстрацією прав на землю;
- ✓ визначити особливості структури підстав набуття прав на землю;
- ✓ на основі отриманих теоретичних знань та узагальнення існуючої практики застосувати земельно-правові норми та робити відповідні висновки.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні та законодавчі засади регулювання набуття прав на земельну ділянку.

Тема 1. Інститут прав на землю: загальнотеоретичний аспект

Поняття та види прав на землю в Україні. Право власності на землю, право землекористування (право оренди земельної ділянки, право постійного користування землею та обмежені речові права на земельні ділянки (земельний сервітут, суперфіцій та емфітевзис).

Тема 2. Земельно-правовий порядок набуття прав на земельну ділянку

Сучасне законодавче регулювання набуття прав на землю. Поняття, види та особливості набуття прав на землю. Суб'єкти набуття прав на землю, їх правовий статус. Об'єкти прав на землю. Правові засади та специфіка формування земельної ділянки. Проект землеустрою щодо відведення земельних ділянок як умова формування земельних ділянок. Порядок присвоєння кадастрового номера земельній ділянці. Правовий режим земель запасу.

Тема 3. Правова характеристика підстав набуття права приватної власності на земельні ділянки громадянами України

Підстави набуття права приватної власності на землю громадян України: загальна правова характеристика. Набуття за цивільно-правовими правочинами. Придбання за договором купівлі-продажу (в т.ч. із земель державної та комунальної власності на конкурентних засадах); придбання за договором ренти, набуття за договором дарування; придбання за договором міни; набуття за іншими цивільно-правовими правочинами. Прийняття спадщини. Безоплатна передача із земель державної і комунальної власності (приватизація земель): приватизація земельних ділянок, які перебувають у користуванні громадян; одержання земельних ділянок внаслідок приватизації державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій; одержання земельних ділянок із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації. Виділення в натурі (на місцевості) належної земельної частки (паю). Набуття права на земельну ділянку за давністю користування (набувальна давність). Набуття права власності на земельну ділянку у разі переходу права на будівлю, споруду. Підстави набуття права спільної власності на землю.

Тема 4. Поняття, види та особливості підстав набуття права власності на землю юридичними особами

Набуття юридичними особами у власність земельних ділянок для здійснення підприємницької діяльності. Договірні та інші засади набуття у власність земельних ділянок юридичними особами приватного права. Порядок продажу

земельних ділянок державної та комунальної власності юридичним особам. Продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності або прав на них на конкурентних засадах (земельних торгах). Організаційно-правові аспекти проведення земельних торгів. Особливості продажу земельних ділянок державної або комунальної власності іноземним юридичним особам.

Тема 5. Набуття права власності на землю територіальними громадами та державою

Проблеми розмежування земель державної та комунальної власності на територіях об'єднаних територіальних громад. Підстави набуття земель у власність територіальними громадами та державою. Відчуження земельних ділянок для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності.

Тема 6. Особливості набуття права оренди землі

Порядок передачі земельних ділянок в оренду. Продаж права оренди земельної ділянки: проблеми законодавчого забезпечення і практики. Правова природа відносин концесії земельної ділянки.

Тема 7. Набуття обмежених речових прав на земельні ділянки

Законодавчі положення про обмежені речові права на земельну ділянку. Підстави набуття і зміст права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови. Підстави та порядок встановлення земельних сервітутів.

Тема 8. Набуття права постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності

Суб'єкти та об'єкти права постійного користування земельною ділянкою. Підстави і порядок набуття права постійного землекористування. Порядок надання земельних ділянок державної або комунальної власності у постійне користування.

Змістовий модуль 2. Особливості реєстраційних процедур під час набуття прав на земельні ділянки.

Тема 9. Законодавчі засади державної реєстрації прав на землю

Оформлення речових прав на земельну ділянку. Поняття державної реєстрації. Аналіз Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». Реєстрація прав на земельну ділянку як різновид державного управління. Реформування органів реєстрації речових прав на нерухоме майно. Співвідношення державної реєстрації речових прав та державної реєстрації земельної ділянки. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно. Державна реєстрація земельної ділянки та прав на неї як складова державного земельного кадастру. «Обмеження» і «обтяження» прав на землю: співвідношення понять та відмінності в реєстраційних аспектах.

Тема 10. Правові наслідки порушення порядку набуття та реєстрації прав на землю

Основні наслідки порушення порядку набуття прав на землю. Захист прав на землю громадян та юридичних осіб: поняття, способи, процедурний аспект. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства з питань набуття та реєстрації прав на землю.

Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема1: Інститут прав на землю: загальнотеоретичний аспект

1. Поняття та види прав на землю в Україні.
2. Право власності на землю.
3. Право землекористування (право оренди земельної ділянки, право постійного користування землею, використання земельної ділянки на засадах концесії).
4. Обмежені речові права на земельні ділянки (земельний сервітут, суперфіцій та емфітевзис).

Студентам слід з'ясувати загальне поняття та специфічні ознаки прав на землю громадян України, визначити їх систему з урахуванням існуючих теоретичних концепцій вчених-юристів України та сучасних тенденцій розвитку земельного законодавства України. При аналізі теоретичного поняття «права на землю» провести його розмежування із суміжним терміном «земельні права», оскільки наведені поняття не можуть розглядатися як тотожні чи синоніми. Завдання ставиться також всебічний аналіз теоретичних і прикладних проблем застосування обмежень прав на землю.

Контрольні питання та завдання:

1. Назвіть об'єкти прав на землю.
2. Розмежуйте поняття «права на землю» із суміжним терміном «земельні права».
2. Поясніть принцип субсидіарного застосування норм цивільного законодавства до земельних правовідносин, в тому числі відносин власності.
3. Розмежуйте право постійного користування землею та право орендного землекористування; право концесійного землекористування та право орендного землекористування.
4. Визначте та розмежуйте поняття обмежень та обтяжень прав на землю.
5. Виокреміть особливості правового регулювання обмежень прав на землю в інтересах сусідів та в межах зон з особливими умовами землекористування (охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно – захисних зон, зон особливого режиму використання земель).
6. Дослідіть юридичну природу таких обмежень прав на землю, як емфітевзис та суперфіцій та з'ясуйте доцільність їх імплементації у земельне право України. На який термін земельна ділянка може бути надана у користування на праві суперфіцію?

Тема2: Правова характеристика підстав набуття права приватної власності на земельні ділянки громадянами України

1. Підстави набуття права приватної власності на землю громадян України: загальна правова характеристика.
2. Набуття за цивільно-правовими правочинами. Придбання за договором купівлі-продажу (в т.ч. із земель державної та комунальної власності на конкурентних засадах); набуття за договором дарування; придбання за договором міни; набуття за іншими цивільно-правовими правочинами.
3. Прийняття спадщини.
4. Безоплатна передача із земель державної і комунальної власності (приватизація земель): приватизація земельних ділянок, які перебувають у користуванні громадян; одержання земельних ділянок внаслідок приватизації державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій; одержання земельних ділянок із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації.
5. Виділення в натурі (на місцевості) належної земельної частки (паю).
6. Набуття права на земельну ділянку за давністю користування (набувальна давність).
7. Набуття права власності на земельну ділянку у разі переходу права на будівлю, споруду.
8. Підстави набуття права спільної власності на землю.

В ході засвоєння даної теми, студенти повинні на основі базових знань, отриманих під час вивчення курсу «Земельне право» докладно охарактеризувати відповідні види та різновиди підстав набуття права приватної власності на землю громадян України. Дана тема передбачає опрацювання як норм земельного законодавства, так і відповідних положень цивільного права.

Контрольні питання та завдання:

1. Як співвідносяться категорії «земельна ділянка» та «земельна частка (пай)»?
2. Хто має право на земельну частку (пай)?
3. Які документи потрібні для оформлення договору купівлі-продажу земельної ділянки?
4. Назвіть істотні умови договору, який передбачає набуття права власності на земельну ділянку у разі набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, що розміщені на ній.
5. Підготуйте зразок договору дарування земельної ділянки.
6. Відобразіть схематично порядок безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами.
7. Дослідіть проблеми застосування набувальної давності в земельному праві (на прикладах судової практики).
8. Підготуйте коротку доповідь на тему «Приватизація землі в Україні: проблеми та перспективи».

Семінарське заняття № 2

Тема1: Поняття, види та особливості підстав набуття права власності на землю юридичними особами

1. Набуття юридичними особами у власність земельних ділянок для здійснення підприємницької діяльності.
2. Договірні та інші засади набуття у власність земельних ділянок юридичними особами приватного права.
3. Порядок продажу земельних ділянок державної та комунальної власності юридичним особам. Продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності або прав на них на конкурентних засадах (земельних торгах). Організаційно-правові аспекти проведення земельних торгів.
4. Особливості продажу земельних ділянок державної або комунальної власності іноземним юридичним особам.

Для опрацювання даної теми слід проаналізувати договірні та інші засади набуття у власність земельних ділянок юридичними особами приватного права, звернувшись до норм земельного та цивільного законодавства. Ключовим питанням теми є проблема законодавчого забезпечення організації та проведення земельних торгів в Україні, доцільно дослідити історію становлення законодавства з питань земельних торгів, виявити основні його недоліки та визначити перспективи розвитку.

Контрольні питання та завдання:

1. Визначте поетапно порядок продажу земельних ділянок державної та комунальної власності юридичним особам.
2. Назвіть підстави для відмови в продажу земельної ділянки.
3. Чи може юридична особа купити земельну ділянку, призначену для ведення особистого селянського господарства й використовувати її для вирощування квітів?
4. Хто може бути покупцем земель с/г призначення?
5. В яких випадках земельні ділянки державної чи комунальної власності або права на них не підлягають продажу на конкурентних засадах (земельних торгах)?
6. Що таке земельні торги?
7. Охарактеризуйте зміст Закону України від 18.02.16 р. № 1012-VIII «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо проведення земельних торгів».
8. Підготуйте доповідь на тему: «Продаж земельних ресурсів іноземним інвесторам: вітчизняна та зарубіжна практика».

Тема2: Набуття права власності на землю територіальними громадами та державою

- 1. Проблеми розмежування земель державної та комунальної власності на територіях об'єднаних територіальних громад.**
- 2. Підстави набуття земель у власність територіальними громадами та державою.**
- 3. Відчуження земельних ділянок для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності.**

При підготовці даної теми важливо звернути увагу на такі актуальні питання як проблеми розмежування повноваження в контексті децентралізації влади, джерела формування комунальної та державної земельної власності, визначення поняття та правової природи відчуження земельних ділянок для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності. Повноту та довершеність відповіді студента надасть опрацювання матеріалів судової практики та практики діяльності органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Контрольні питання та завдання:

1. Проаналізуйте можливі способи розпорядження землями територіальної громади.
2. Окресліть існуючі проблеми щодо набуття права власності на землю об'єднаними територіальними громадами.
3. В чому полягає специфіка управління землями комунальної власності?
4. Перелічіть землі державної власності, які не можуть передаватись у приватну власність.
5. Обґрунтуйте доцільність, своєчасність та перспективи щодо можливості створення та функціонування в Україні Державного земельного банку.
6. Дослідіть процедуру відчуження земельних ділянок для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності (з посиланням на матеріали практики діяльності органів місцевого самоврядування та судової практики).
7. Підготуйте доповідь на тему: «Децентралізація влади як впливовий чинник на розвиток земельних відносин».

Семінарське заняття № 3

Тема1: Законодавчі засади державної реєстрації прав на землю

1. Оформлення речових прав на земельну ділянку.
2. Поняття державної реєстрації.
3. Аналіз змісту Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

4. Державна реєстрація земельної ділянки та прав на неї як складова державного земельного кадастру.
5. Реєстрація прав на земельну ділянку як різновид державного управління. Реформування органів реєстрації речових прав на нерухоме майно.
6. Співвідношення державної реєстрації речових прав та державної реєстрації земельної ділянки.
7. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно.
8. «Обмеження» і «обтяження» прав на землю: співвідношення понять та відмінності в реєстраційних аспектах.

Для ґрунтового вивчення питань теми слід визначити та з'ясувати роль державної реєстрації прав на земельну ділянку, дослідити питання про організаційно-правовий механізм здійснення реєстрації права власності, права користування земельними ділянками, обмежених речових прав, визначення практичних аспектів ведення Державного земельного кадастру тощо.

Контрольні питання та завдання:

1. Визначте поняття та завдання державної реєстрації прав на земельну ділянку.
2. Особливості ведення Державного земельного кадастру.
3. Відобразіть схематично прокроковий порядок реєстрації права на земельну ділянку.
4. Особливості порядку державної реєстрації обмежень та обтяжень у використанні земель.
5. Правові підстави для скасування державної реєстрації земельної ділянки.
6. Поняття та повноваження Державного кадастрового реєстратора.
7. Що таке Кабінет електронних сервісів?
8. Назвіть систему органів та суб'єктів, які здійснюють повноваження у сфері державної реєстрації прав на землю.
9. Нерухоме майно, щодо якого проводиться державна реєстрація прав
10. Хто є державним реєстратором прав?

Завдання для домашніх контрольних робіт з навчальної дисципліни «Набуття і реєстрація прав на землю» для студентів заочної форми навчання

Домашня контрольна робота включає 15 варіантів різних завдань, якими охоплюються теми, що є невід'ємною частиною навчальної дисципліни, та розраховані на самостійне вивчення студентів заочної форми навчання. Усі види завдань виконуються в письмовій формі. Перше та друге завдання передбачають письмову відповідь описового характеру, з посиланням на відповідну наукову літературу, підручники та, безперечно, нормативно-правові акти. Відповідь має бути лаконічною, одночасно повною та ґрунтовною, в повній мірі розкривати суть поставленого питання. Третє завдання кожного варіанту має процесуально-прикладний

характер та вимагає конкретного відображення у вигляді проекту рішення того чи іншого органу або ж процедурного алгоритму дій.

Порядковий номер студента у загальному списку групи відповідає номеру варіанту завдань, які необхідно виконати. Критерії оцінювання наступні: кожне завдання оцінюється в 10 балів. Загалом домашня контрольна робота оцінюється в 30 балів.

Варіант 1

1. Сучасне законодавче регулювання набуття прав на землю.
2. **Підстави набуття земель у власність територіальними громадами та державою.**
3. 3.1. Розробити проект рішення міської ради «Про надання та відмову у наданні дозволів на розробку проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок». 3.2. Вказати законодавчі підстави для відмову у наданні дозволів на розробку проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок.

Варіант 2

1. Правові засади та специфіка формування земельної ділянки.
2. Підстави набуття права приватної власності на землю громадян України.
3. 3.1. Охарактеризувати історичні аспекти розвитку законодавства про набуття прав на землю. 3.2. Визначити перспективи розвитку земельного законодавства в даному напрямку.

Варіант 3

1. Договірні та інші засади набуття у власність земельних ділянок юридичними особами приватного права.
2. Проект землеустрою щодо відведення земельних ділянок як умова формування земельних ділянок.
3. 3.1. Розробити проект рішення міської ради «Про поновлення та відмову у поновленні договорів оренди земельних ділянок». 3.2. Вказати законодавчі підстави для поновлення та відмови у поновленні договорів оренди земельних ділянок.

Варіант 4

1. Порядок передачі земельних ділянок в оренду.
2. Реєстрація прав на земельну ділянку як різновид державного управління.
3. 4.1. Розробити проект рішення міської ради «Про надання та відмову у наданні дозволів на складання технічної документації щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)». 4.2. Які владні органи погоджують і затверджують технічну документацію із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості)? 4.3. Охарактеризувати зміст Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення складу, змісту та порядку погодження документації із землеустрою» від 02 червня 2015 року № 497-VIII.

Варіант 5

1. Суб'єкти набуття прав на землю, їх правовий статус. Об'єкти прав на землю.
2. Підстави набуття і зміст права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови.
3. 5.1. Розробити проект рішення обласної ради «Про надання згоди на прийняття земельної ділянки до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Вінницької області». 5.2. Що таке спільна власність на землю, її види та підстави виникнення.

Варіант 6

1. Підстави та порядок встановлення земельних сервітутів.
2. Набуття права на земельну ділянку за давністю користування (набувальна давність).
3. 6.1. Розробити проект рішення міської ради «Про затвердження проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок». 6.1. Що таке землеустрій, яке його призначення, хто є суб'єктом відносин землеустрою?

Варіант 7

5. Обмежені речові права на земельні ділянки (земельний сервітут, суперфіцій та емфітевзис).
6. Відчуження земельних ділянок для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності.
7. 7.1. Відобразити алгоритм розробки проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки. 7.2. Що таке проект землеустрою щодо відведення земельних ділянок, що включає документація із землеустрою?

Варіант 8

1. Правова природа відносин концесії земельної ділянки.
2. Виділення в натурі (на місцевості) належної земельної частки (паю).
3. 8.1. Відобразити процедуру безоплатного отримання земельної ділянки із земель державної та комунальної власності. 8.2. Що таке приватизація земельної ділянки, які норми безоплатної приватизації земель?

Варіант 9

1. Набуття права власності на земельну ділянку у разі переходу права на будівлю, споруду.
2. Підстави набуття права спільної власності на землю.
3. 3.1. Скласти зразок позовної заяви про визнання права власності на земельну ділянку в порядку спадкування за заповітом. 3.2. Перелічіть підстави припинення права власності на земельну ділянку.

Варіант 10

1. Продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності або прав на них на конкурентних засадах (земельних торгах).
2. Процедура здійснення державної реєстрації земельної ділянки і права власності на земельну ділянку, державний акт на право власності на яку виданий, але кадастровий номер якій не присвоєний.
3. 10.1. Як землекористувачу продати право оренди? Відобразіть покроково. 10.2. Назвіть істотні юридичні ознаки оренди земельної ділянки.

Варіант 11

9. Співвідношення державної реєстрації речових прав та державної реєстрації земельної ділянки.
10. Окреслити існуючі проблеми щодо набуття права власності на землю об'єднаними територіальними громадами.
11. 11.1. Як замовити Витяг з Державного земельного кадастру через мережу Інтернет? 11.2. Що таке Державний земельний кадастр, його складові.

Варіант 12

1. Організаційно-правові аспекти проведення земельних торгів.
2. Підстави набуття права приватної власності на землю громадян України: загальна правова характеристика.
3. 12.1. Відобразіть покроково схему відновлення меж земельної ділянки за ініціативою її власника. 12.2. Що таке формування земельної ділянки як об'єкта цивільних прав?

Варіант 13

1. Оформлення речових прав на земельну ділянку. Поняття державної реєстрації.
2. Право власності на землю: загальна правова характеристика.
3. 13.1. Як землекористувачу продати право емфітевзису? Відобразіть покроково. 13.2. Що таке емфітевзис та суперфіцій?

Варіант 14

1. Право землекористування (право оренди земельної ділянки, право постійного користування землею, використання земельної ділянки на засадах концесії).
2. Поясніть принцип субсидіарного застосування норм цивільного законодавства до земельних правовідносин, в тому числі відносин власності.
3. 14.1. Як зареєструвати право власності на земельну ділянку? 14.2. Співвідношення державної реєстрації речових прав та державної реєстрації земельної ділянки.

Варіант 15

5. Особливості продажу земельних ділянок державної або комунальної власності іноземним юридичним особам.
6. Виокреміть особливості правового регулювання обмежень прав на землю в інтересах сусідів та в межах зон з особливими умовами землекористування (охоронних зон, зон санітарної охорони, санітарно – захисних зон, зон особливого режиму використання земель).
7. 15.1. Порядок надання земельних ділянок державної або комунальної власності у постійне користування. Відобразіть покровоко. 15.2. Суб'єкти та об'єкти права постійного користування земельною ділянкою.

Література та законодавство:

1. Мірошниченко А. М. Земельне право України: підручник. 3-тє вид., переробл. і допов. Київ: Алерта, 2013. 512 с.
2. Мірошниченко А. М., Марусенко Р.І. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України. - 5-те вид., змін. і доп. Київ : Алерта, 2013. 544 с.
3. Мірошниченко А. М. Земельне право України. **Курс лекцій**. К.: Юрінком Інтер. 2020. 544 с.
4. Земельне право України: Підручник / За ред. О.О. Погрібного та І.І. Каракаша. Вид. 2, перероб. і доп. К.: Істина, 2009. 600 с.
5. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України. Науково-навчальний посібник. За ред. доктора юрид. наук, проф. Н.І.Титової. Львів: ПАІС, 2005.
6. Заріцька І.М. Історичний досвід розвитку земельного законодавства в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 25 с.
7. Мірошниченко А. М. Колізії в правовому регулюванні земельних відносин в Україні. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ , 2010. 270 с.
8. Сидор В.Д. Земельне законодавство України: сучасний стан та перспективи розвитку [Монографія]. К.: Вид-тво «Юридична думка», 2011. 312 с.
9. Коваленко Т. О. Юридичні дефекти правового регулювання земельних відносин в Україні: монографія. Київ: вид.-поліграф. центр «Київський університет»; Юрінком Інтер, 2013. 632 с.
10. Земельне право України [текст] : навч. посібн. / А. І. Ріпенко, О. М. Пащенко. Київ : ВД «Дакор», 2016. 236 с.
<http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/865/1/Земельне%20право%202016.pdf>
11. Земельне право України : навчальний посібник / [І. І. Каракаш, В. Д. Сидор, Т. Є. Харитоновна та ін.] ; за ред. І. І. Каракаша, і Т. Є. Харитонової. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Одеса :Юридична література, 2017. 588 с.
12. Земельне право України (у схемах) : навч. посіб. / О. М. Шуміло ; МВС України; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 288 с.
<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/584/Zemelne%20prav%20Ukrainy%20skhemakh%20Navchalnyi%20posibnyk%20Shumilo%20OM%202017.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

13. Вівчаренко О.А. Правова охорона земель в Україні: [Монографія] / О.А. Вівчаренко. К.: Юрінком Інтер, 2010. 336 с.
14. Носік В.В. Право власності на землю Українського народу: монографія / В.В. Носік. К.: Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
15. Коваленко Т. О. Юридичні дефекти правового регулювання земельних відносин в Україні: монографія. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К.: Київ. ун-т; Юрінком Інтер, 2013. 632 с.
16. Дремлюга К.О. Підстави набуття прав на землю громадянами України [Рукопис]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2010. 21 с.
17. Дремлюга К.О. Поняття і види юридичних (фактичних) складів як підстав набуття прав на землю громадянами України. Дремлюга К.О. *Materiably V mezinbrodni vědecko-praktickb conference «Věda a technologie: 2009»*. Dil 6. Prbvní vědy. Praha, Publishing House «Education and Science» s. r. o., 2009. S.68-71.
18. Яніцький В. П. Порядок набуття права власності на земельну ділянку в Україні [Текст]: дис. ... канд. юрид. наук. К., 2007. 178 с.
19. Яніцький В.П. Правові наслідки порушення порядку набуття права приватної власності на землю. Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 33.- К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2006. С.411-417.
20. Ковач Д.Л. Правове регулювання виникнення земельних прав [Текст]: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. - 20 с.
21. Костяшкін І. О. Правове забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні: монографія. Київ-Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права. 2016. 429 с.
22. Волинець Т.В. Підстави набуття права комунальної власності територіальними громадами / Т.В.Волинець // *Європейські перспективи*. – 2016. - №2. – С.99-104.
23. Сидор В. Д. Державний земельний банк: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. *Європейські перспективи*. 2014. № 2. С. 91-95. http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_2_18.
24. Земельне право України: навчальний посібник / [І. І. Каракаш, В. Д. Сидор, Т. Є. Харитоновна та ін.]; за ред. І. І. Каракаша, і Т. Є. Харитоновної. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Одеса:Юридична література, 2017. 588 с.
25. Головня І.Я. Відчуження земельних ділянок для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності як підстава припинення права власності на земельну ділянку: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: Спеціальність 12.00.03. Одеса, 2015. 21 с.
26. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року.
27. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року.
28. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року.
29. Закон України від 7 липня 2011 року «Про Державний земельний кадастр»
30. Закон України від 5 червня 2003 року «Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)».
31. Закон України від 22 травня 2003 року «Про землеустрій».
32. Закон України від 6 жовтня 1998 року «Про оренду землі».

33. Закон України від 01 липня 2004 року (в редакції Закону № 834-VIII від 26.11.2015) «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».
34. Закон України від 18 лютого 2016 року «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо проведення земельних торгів».
35. Закон України від 31 березня 2020 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення».
36. Закон України від 12 травня 2022 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану».
37. Закон України від 19 жовтня 2022 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення системи оформлення прав оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення та удосконалення законодавства щодо охорони земель».
38. Закон України від 2 травня 2023 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання вчинення нотаріальних та реєстраційних дій при набутті прав на земельні ділянки».